

ایران در جایگاه چهارم تورم مواد غذایی جهان!

Food Security

Based on the 1996 World Food Summit, food security is defined when all people, at all times, have physical and economic access to sufficient safe and nutritious food that meets their dietary needs and food preferences for an active and healthy life.

امنیت غذایی

بر اساس تعریف بانک جهانی از امنیت غذایی که در اجلاس جهانی غذا در سال ۱۹۹۶ انجام شد، امنیت غذایی زمانی تعریف می‌شود که همه مردم در همه زمان‌ها به مواد غذایی سالم و مغذی کافی دسترسی فیزیکی و اقتصادی داشته باشند که نیازهای غذایی و ترجیحات غذایی آنها را برای یک زندگی فعال و سالم برآورده کند.

این موسسه معتبر جهانی همچنین، چهار بعد اصلی برای امنیت غذایی به شرح زیر برشمرده است:

۱- در دسترس بودن فیزیکی مواد غذایی: در دسترس بودن غذا به تئوری * «جانب عرضه» امنیت غذایی می‌پردازد و بر اساس میزان تولید غذا، میزان موجودی و تجارت خالص تعیین می‌شود.

* جانب عرضه یا طرفداری از عرضه کالا، در حد بضاعت نویسنده، از اصطلاح «supply side» گرفته شده که یک تئوری اقتصادی و تقریباً به همین معنی فارسی است.

۲- دسترسی اقتصادی و فیزیکی به غذا: عرضه کافی غذا در سطح ملی یا بین‌المللی به خودی خود امنیت غذایی در سطح خانوار را تضمین نمی‌کند. نگرانی در مورد دسترسی ناکافی به غذا منجر به تمرکز بیشتر سیاست بر درآمد، هزینه، بازار و قیمت در دستیابی به اهداف امنیت غذایی شده است.

۳- استفاده از غذا: استفاده معمولاً به عنوان روشی شناخته می‌شود که بدن از مواد مغذی مختلف موجود در غذا بیشترین استفاده را می‌کند. دریافت انرژی و مواد مغذی کافی توسط افراد، نتیجه مراقبت و شیوه‌های تغذیه خوب، تهیه غذا، تنوع رژیم غذایی و توزیع درون خانواری غذا است. همراه با استفاده بیولوژیکی خوب از غذای مصرفی، این وضعیت تغذیه افراد را تعیین می‌کند.

۴- پایداری سه بعد دیگر در طول زمان: حتی اگر امروزه مصرف غذای شما کافی باشد، اگر به طور دوره‌ای به غذا دسترسی کافی نداشته باشید، همچنان ناامن غذایی تلقی می‌شوید و خطر بدتر شدن وضعیت تغذیه‌ای شما را به دنبال دارد. شرایط نامساعد آب و هوایی، بی‌ثباتی سیاسی یا عوامل اقتصادی (بیکاری، افزایش قیمت مواد غذایی) ممکن است بر وضعیت امنیت غذایی شما تأثیر بگذارد.

بانک جهانی در پایان تأکید می‌کند: **برای تحقق اهداف امنیت غذایی، هر چهار بعد باید به طور همزمان برآورده شوند.**

پس از این تعریف منطقی و پذیرفته شده از امنیت غذایی توسط منابع معتبر بین‌المللی، به جدیدترین گزارش بانک جهانی از امنیت غذایی برمی‌گردیم که به تورم غذایی در کشورهای مختلف جهان اشاره می‌کند.

بر اساس این گزارش؛ ایران با ثبت تورم غذایی ۷۳ درصدی (اسمی) و واقعی ۲۰ درصدی، پس از سه کشور زیمبابوه، لبنان و آرژانتین در جایگاه چهارمین کشور جهان با بالاترین تورم غذایی قرار گرفته است.

در این گزارش، بعد از ایران، کشورهای ترکیه، مصر، رواندا، غنا، سورینام و سریلانکا قرار دارند.

جهت آگاهی بیشتر، سورینام، کشوری در شمال آمریکای جنوبی است.

Table 1: Food Price Inflation: Top 10 List

Country	Nominal food inflation (%YoY)	Country	Real food inflation (%YoY)
Lebanon	139	Zimbabwe	45
Zimbabwe	138	Egypt	30
Argentina	103	Rwanda	30
Iran, Islamic Republic of	73	Iran, Islamic Republic of	20
Türkiye	69	Uganda	18
Egypt	62	Hungary	18
Rwanda	60	Lebanon	15
Ghana	59	Portugal	14
Suriname	58	Pakistan	14
Sri Lanka	54	Türkiye	13

Source: International Monetary Fund, Haver Analytics, and Trading Economics.

Note: Food inflation for each country is based on the latest month from October 2022 to January 2023 for which the food component of the Consumer Price Index (CPI) and overall CPI data are available. Real food inflation is defined as food inflation minus overall inflation.

جا دارد که اشاره کنیم، بنین (در قاره آفریقا)، لیبیا و هنگ کنگ از رنگ های تماما سبز، ترکیبی سبز و زرد و کاملاً زرد برخوردارند و همچنین چین و فرانسه، ترکیبی قرمز و زرد و آمریکا و روسیه تماماً قرمز هستند که با نگاهی به رنگ بندی شاخص در زیر، می توان به وضعیت تورم مواد غذایی آنها پی برد.

طبق این رنگ بندی، متأسفانه رنگ شاخص تورم غذایی ایران در حادثترین و نگران کننده ترین وضعیت (بنفش) قرار دارد!

ANNEX A: FOOD INFLATION MARCH 2022–FEBRUARY 2023 (PERCENT CHANGE, YEAR ON YEAR)

Country/Economy	Mar-22	Apr-22	May-22	Jun-22	Jul-22	Aug-22	Sep-22	Oct-22	Nov-22	Dec-22	Jan-23	Feb-23
Iran, Islamic Republic of	41.2	44.3	50.9	85.5	90.2	84.0				67.8	72.0	73.3

Color code	Indicator
	Price increase less than 2 percent
	Price increase between 2 and 5 percent
	Price increase between 5 and 30 percent
	Price increase 30 percent or higher

بانک جهانی آخرین به روز رسانی این گزارش را در ۲۷ مارس ۲۰۲۳ (ده روز پیش) انجام داده و اشاره کرده است:

تورم قیمت مواد غذایی در سراسر جهان همچنان بالاست. اطلاعات مربوط به دوره یازده ماهه از مارچ ۲۰۲۲ تا فوریه ۲۰۲۳ که داده‌های تورم قیمت مواد غذایی در دسترس است، نشان می‌دهد که تورم بالا تقریباً در همه کشورهای با درآمد پایین ۸۸ درصد، درآمد متوسط پایین، ۹۳ درصد و متوسط بالا ۸۹ درصد است و بسیاری از آنها

تورم دو رقمی را تجربه می کنند. علاوه بر این، حدود ۸۵.۷ درصد از کشورهای با درآمد بالا، تورم بالای قیمت مواد غذایی را تجربه می کنند. کشورهایایی که بیشتر تحت تاثیر قرار گرفته اند در آفریقا، آمریکای شمالی، آمریکای لاتین، آسیای جنوبی، اروپا و آسیای مرکزی هستند.

در ادامه این گزارش، به سراغ نرخ تورم سالانه کشور به نقل از منابع مرجع داخلی می رویم تا به تاثیرات غیرقابل انکار این نرخ بر امنیت غذایی بیشتر پی ببریم:

ثبت سومین رکورد نرخ تورم سالانه در نیم قرن اخیر در کشور

بانک مرکزی ایران روز یکشنبه ۶ فروردین ۱۴۰۲ گزارش تورم اسفند ماه سال گذشته را منتشر کرد.

بانک مرکزی ایران نرخ تورم سالانه ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۱ در مقایسه با دوره مشابه سال قبل از آن را، ۴۶.۵ درصد گزارش کرده است که سومین رکورد بالاترین نرخ تورم سالانه در نیم قرن اخیر به حساب می آید. پیش از این در سالهای ۱۳۷۴ (۴۹.۴ درصد) و ۱۳۹۹ (۴۷.۱ درصد)، نرخهای تورم متوسط سالانه بالاتری از تورم متوسط پارسال به ثبت رسیده است.

خوب است اینجا اشاره کنیم که سال ۱۳۷۴ در بازه زمانی ریاست جمهوری اکبر هاشمی رفسنجانی قرار دارد که آغاز دوران ریاست جمهوری او (۱۳۷۶-۱۳۷۲)، جنگ تازه پایان یافته بود، رهبر جدید منصوب، همچنین با بازنگری قانون اساسی پست نخست وزیر حذف و در مجموع کشور وارد مرحله جدیدی شده بود. هاشمی رفسنجانی را نماینده یک جناح میانه روی پراگماتیست می دانند که در راس قوه مجریه، دوره ای به نام «سازندگی» را هدایت می کرد. در این دوره، مسئله اصلی کشور بازسازی پس از جنگ و توسعه اقتصادی بود که می توان رقم تاریخی تورم در سال ۱۳۷۴ (۴۹.۴ درصد) را منبعث از سیاست های سازندگی دانست.

نرخ تورم نقطه به نقطه ۶۴ درصدی در اسفند!

همانگونه که گفتیم؛ هر چند بانک مرکزی روز یکشنبه ۶ فروردین ۱۴۰۲ گزارش تورم اسفند ماه سال گذشته را منتشر کرد اما برخلاف گزارشهای پیشین، تنها به تورم ۱۲ ماهه منتهی به اسفند نسبت به دور مشابه سال قبل از آن اشاره کرده و تورم اسفند پارسال نسبت به اسفند ۱۴۰۰ (تورم نقطه به نقطه) نیامده است، اما آمارهای بانک مرکزی نشان می دهد شاخص قیمت اسفند ماه ۷۹۴.۳ بوده است؛ در حالی که بر اساس آرشو آمارهای بانک مرکزی، شاخص قیمت اسفند ۱۴۰۰ حدود ۴۸۴.۶ گزارش شده بود.

با این حساب، افزایش قیمت ها در اسفند پارسال نسبت به اسفند ۱۴۰۰ (تورم نقطه به نقطه) حدود ۶۳.۹ درصد است که یک رکورد تاریخی در کشور به شمار می رود.

تورم نقطه به نقطه اسفند ۱۴۰۱، دومین افزایش تاریخی تورم کشور طی ۸ دهه گذشته

بر اساس گزارش‌های بانک مرکزی، سقف تاریخی تورم نقطه‌به‌نقطه در ۵۰ سال اخیر، مربوط به بهمن ۱۳۹۹ است که رکورد ۶۵.۳ درصدی به‌جا گذاشت و حالا تورم نقطه‌ای در اسفند سال گذشته، ۱.۴ درصد با این رکورد فاصله دارد.

اگرچه بانک مرکزی نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه اسفند سال گذشته را اعلام نکرد و گزارشی از تغییرات شاخص بهای گروه‌های عمده و دیگر گروه‌های تشکیل‌دهنده تورم منتشر نکرده است، اما محاسبات بر اساس اعداد شاخص کل تورم نشان می‌دهد که تورم نقطه‌به‌نقطه اسفند سال گذشته، یعنی سال ۱۴۰۱، به ۶۳.۹ درصد رسیده است.

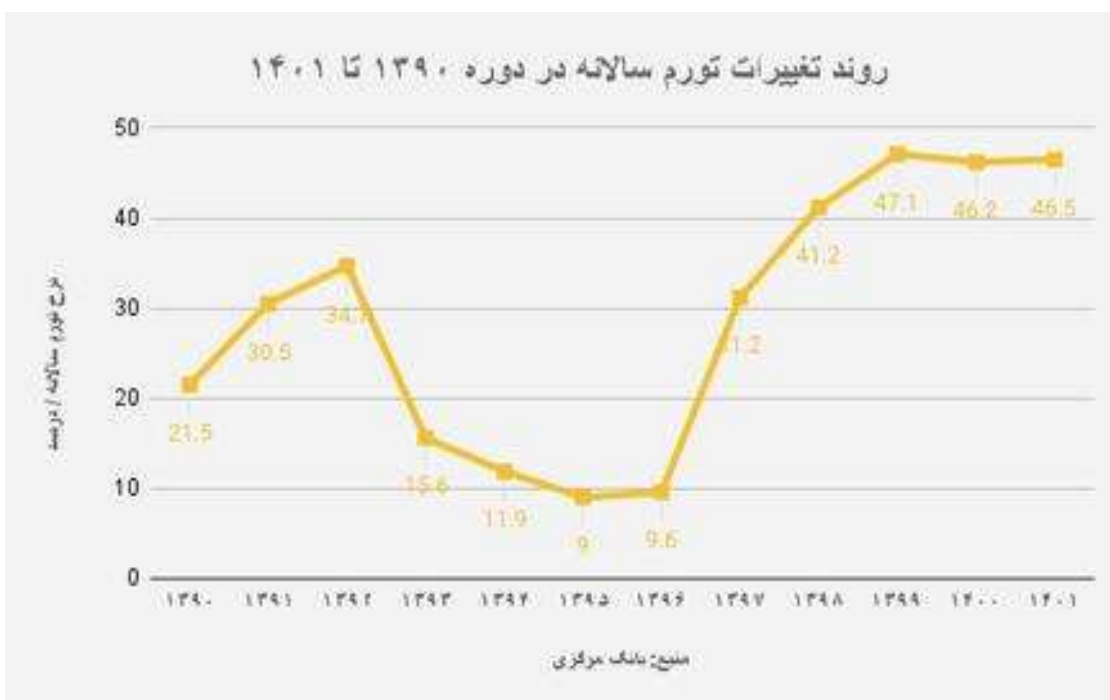
اعلام این نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در بازه زمانی دولت سیزدهم رخ داده و البته جایی برای انداختن تقصیر به گردن دولت قبلی نمی‌گذارد.

نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه اسفند، بالاترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در دوره کاری دولت سیزدهم تاکنون است. تورم حدوداً ۶۴ درصدی اسفند سال گذشته در چهل و چهار سال پس از انقلاب و بعد از نرخ‌های تورم نقطه‌به‌نقطه فروردین ۱۴۰۰ (۶۴.۵ درصد)، اسفند ۱۴۰۰ (۶۵.۲ درصد) و بهمن ۱۳۹۹ (۶۵.۳ درصد)، در جایگاه چهارم بالاترین تورم‌های نقطه‌به‌نقطه قرار می‌گیرد.

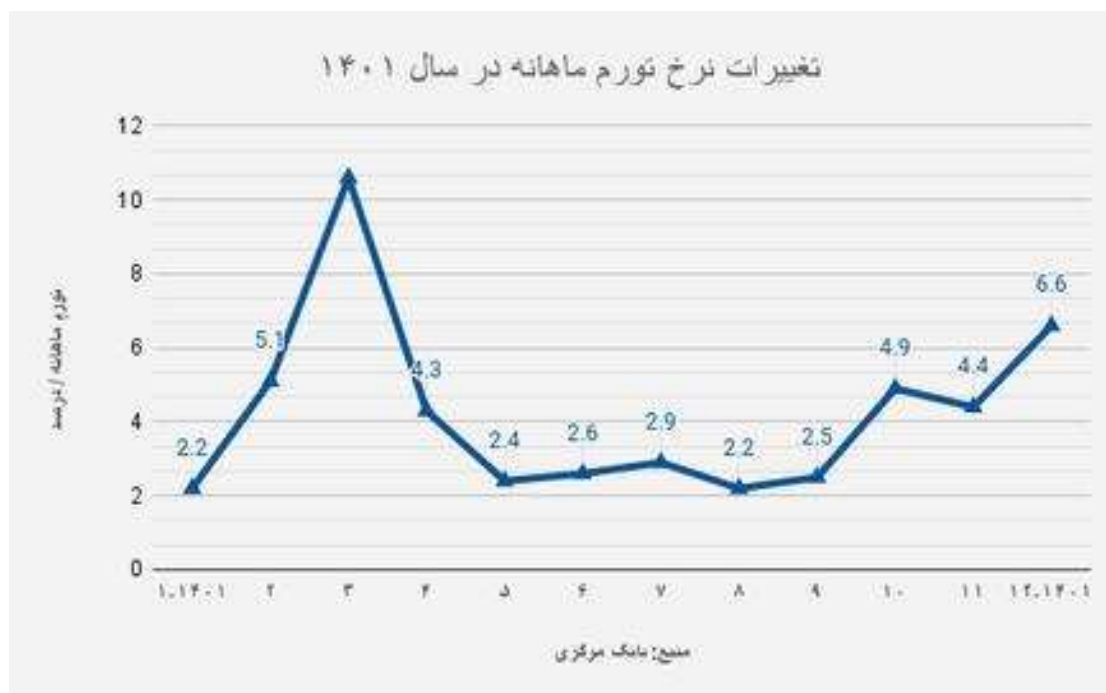
در این شرایط و با رسیدن میانگین تورم ۴ ساله منتهی به سال ۱۴۰۱ به رقم ۴۴ درصد، به لحاظ تورمی، شرایطی بی‌سابقه پس از جنگ جهانی دوم به ثبت رسیده است.

بر اساس این میانگین چهارساله، این دومین افزایش تاریخی تورم کشور طی هشتاد سال گذشته است.

نرخ تورم ماهانه به ثبت رسیده در اسفند سال گذشته نیز در روایت بانک مرکزی ۶۶ درصد اعلام شده است، این نرخ تورم ماهانه بالاترین نرخ پس از حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی و افزایش شدید قیمت اقلام خوراکی در خرداد ۱۴۰۱ است که تورم ماهانه به ۱۰.۶ درصد رسیده بود.

پیش از خرداد سال گذشته، بالاترین تورم ماهانه در مهر و آبان ۱۳۹۹ رقم خورده بود که نرخ تورم ماهانه به ترتیب با ۷.۶ و ۷.۷ درصد افزایش داشت. آن دوره با یکی از شوک‌های قیمتی در بازار آزاد ارز هم‌زمان است. با این حساب، تورم ماهانه اسفند سال گذشته، چهارمین تورم بالا طی یک دهه گذشته است.

نکته مهم این است که با وجود تورم‌های ماهانه و نقطه‌به‌نقطه به ثبت رسیده در اسفند، می‌توان پیش‌بینی کرد که تورم متوسط سالانه در ماه‌های پیش‌رو، روندی رو به افزایش داشته باشد و این همان پیش‌بینی و برآوردی است که «شمس‌الدین حسینی»، رییس کمیسیون تلفیق بودجه نیز به آن اشاره کرده بود.

سیدشمس‌الدین حسینی، ۲۱ اسفند ماه سال گذشته در نشست بررسی ابعاد و ویژگی‌های بودجه ۱۴۰۲ گفته بود: «خیلی خوب نیست که مجلس و به ویژه دولت در انتهای یک سال، تورم سال آینده را پیش‌بینی کنند بلکه باید هدفگذاری کنند. با توجه به تورم‌های نقطه به نقطه‌ای که در ماه‌های اخیر اتفاق افتاده، اگر همه چیز هم خوب پیش برود که برخی چیزها خوب پیش می‌رود، باز ما یک تورم بالایی خواهیم داشت. امروز مطالبه ما از دولت، این است که جلوی تکانه‌های قیمت و افزایش قیمت‌های ماهانه را بگیرد.»

با توجه به این پیش بینی ها که بر افزایش بالای تورم در سال ۱۴۰۲ تاکید دارند، هنوز تکلیف افزایش دستمزدها مشخص نشده و گرچه گفته می شود ۲۰ درصد افزایش برای دستمزدها مورد بحث است.

لذا توجه همگان را به این نکته جلب می کنیم که نرخ افزایش دستمزدها باید متناسب با افزایش تورم باشد.